

3. Lekcija

Pogled unaprijed: tri odabira koja oblikuju naše buduće živote

Sloboda se sastoji u mogućnosti ili nemogućnosti izbora

Ova tablica sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja nastavnog sata.	
Razvijanje kompetencije odnosi se izravno na ODGLJP.	
Cilj učenja pokazuje što učenici znaju i razumiju.	
Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metodu , bitni su sastavni dijelovi procesa učenja.	
Kontrolni popis materijala je pomoć u pripremi nastavnog sata.	
Raspored nastavniku omogućuje okvirno planiranje vremena.	
Razvijanje kompetencije	Donošenje odluka, utvrđivanje prioriteta.
Cilj učenja	Ljudska prava nam pružaju mogućnost oblikovanja naših budućih života – mi odlučujemo hoćemo li je prihvatiti.
Zadaci za učenike	Učenici razmišljaju o ključnim odabirima/odlukama koje utječu na njihove buduće živote..
Materijali i sredstva	Radni materijal za učenike 1.2. Preklopnik (<i>flipchart</i>), flomasteri.
Metoda	Individualni rad s radnim materijalom. Plenarna rasprava.
Raspored	1. Uvođenje teme i zadatka. 10 min.
	2. Učenici promišljaju o ključnim odabirima/odlukama. 10 min.
	3. Izlaganje i osvrt. 20 min.

Informacije

“Tko će biti moj parnter?” – “Želimo li imati djecu?” – “Koje zanimanje ću izabrati?”

U ovoj lekciji učenici se bave navedenim odabirima/odlukama. U tu svrhu, prebacuju se s prošlosti na budućnost. U prethodnoj lekciji gledali su unazad i analizirali odabire/odluke koje su donijete (i tko ih je donio), a koje su značajno utjecale na njihove živote i oblikovale njihov identitet u djetinstvu i u razdoblju adolescencije. U ovoj lekciji će gledati u budućnost. izvršit će ključne odabire – o partnerstvu, obitelji i njihovom zanimanju – koji će vjerojatno imati najjači utjecaj na njihov identitet.

Učenici pritom postaju svjesni rodnog problema: tradicionalna uloga žena je bila izabrati partnera i obitelj – bez biranja zanimanja, dok su muškarci bili usredotočeni na svoju ulogu hranitelja (zanimanje) i partnerstvo, sa smanjenom odgovornošću za obiteljski život. Danas mlade žene ostvaruju svoje pravo na obrazovanje u mnogo većem broju, s ciljem odabiranja svog zanimanja. Prema tome, dok žene nastoje pronaći načine uspostavljanja ravnoteže između sve tri opcije – zanimanja, partnerstva i obitelji – mnogi muškarci, iako ne svi, i dalje se drže tradicionalnog shvaćanja svoje uloge.

Opis lekcije

1. Uvod u temu i zadatak

Nastavnik nastoji uključiti učenike (induktivni pristup)

Nastavnik započinje nastavni sat postavljanjem pitanja na koje svaki učenik može odgovoriti, a koje izravno upućuje na osnovno pitanje: zašto pohađaš srednju školu?

Učenici, dječaci i djevojčice, sigurno će odgovoriti da žele izabrati svoje zanimanje. Žele također imati mogućnost daljnjeg školovanja, npr. na fakultetima.

Nastavnik daje priliku nekolicini učenika da govore, sve dok se ne stvori jasna slika. Potom nastavnik sažima odgovore učenika i crta na ploču ili preklopnik (*flipchart*) dijagram iz radnog materijala za učenike 1.2 i dodaje prvi odabir – zanimanje.



Nastavnik objašnjava da je ovo odabir kojem su učenici upravo dali prednost pa je jasno koliko je on važan za njihov identitet. Čineći to, učenici ostvaruju ljudska prava – slobodu izbora općenito, i slobodu odabira zanimanja. Učenici s pravom mogu tvrditi da je ta sloboda ograničena budući da je ograničen pristup nekim zanimanjima zbog, na primjer, nezaposlenosti ili velike konkurencije. O ovoj temi ne treba govoriti u ovom trenutku jer će o njoj biti riječi u sljedećoj lekciji.

Nastavnik uvodi i ostale odabire/odluke: da li želim živjeti s partnerom, pa ako je odgovor potvrđan, tko će mi biti partner? (ili, jesam li već izvršila/izvršio taj izbor?). Zatim, želim li, ili želimo li imati djecu? Nastavnik upisuje na dijagram riječi „partner“ i „djeca“ tako da odgovara radnom materijalu za učenike 1.2.

Nastavnik objašnjava kako svi na ovaj ili onaj način trebaju odgovoriti na ta pitanja. Možemo odlučiti da kombiniramo sve tri opcije, ili samo dvije, a jednu izostaviti. Ovisno o tome što izaberemo ili ne izaberemo, vodit ćemo sasvim drugačije živote. Ostvarujemo ljudska prava, no snosimo i odgovornost za vlastite živote, kao i živote drugih (naših partnera, naše djece).

Nastavnik uvodi zadatak

Nastavnik učenicima daje radni materijal za učenike 1.2. Upoznaje učenike s ljudskim pravima koja nude ključne opcije odabira zanimanja, života s partnerom i imanja djece (radni materijal za učenike 1.2, dio 1.). Zadatak učenika je da razmisle o svom izboru te da svoju odluku unesu u tablicu u 2. dijelu radnog materijala.

Ako žele, mogu usporediti svoj odabir s odabirom svojih roditelja. Ovu dodatnu informaciju ne dijele s ostalim učenicima. Informacija o njihovom izboru ostat će anonimna.

2. Učenici se osvrću na svoje ključne odabire

Učenici rade sami u tišini. Nastavnik ne gleda ni u jedan radni materijal budući da je povjerljivost važna kada se radi o tako osjetljivim pitanjima.

Nastavnik priprema nastavak obrade ove teme. Stavlja papir s preklopnika (*flipcharta*) na ploču ili zid. Bilo bi idealno da je učenik zaštićen od pogleda ostalih učenika dok piše na papir. Na papiru je modificirana verzija tablice s radnog materijala za učenike 1.2. Tekst se može reducirati samo na slova budući da je učenicima tablica poznata. Dovoljni su sljedeći simboli: **Z**animanje – **P**artnerstvo – **D**jeca

Naše opcije za budućnost		Žene	Muškarci
Sve tri	P + D + Z		
Dvije od tri	P + D		
	P + Z		
	Z + D		
Jedna od tri	P		
	Z		
	D		

Nastavnik učenicima daje flomaster.

3. Prezentacije i refleksije

Učenici govore o svom odabiru

Nastavnik objašnjava na koji način učenici mogu diskretno dodati svoj odabir. Učenici jedan za drugim dolaze do preklopnika (*flipcharta*) i bilježe svoj odabir brojkom (1).

Djevojčice i dječaci označavaju odvojene stupce.

Učenici izlaze jedan za drugim do preklopnika (*flipcharta*) i bilježe svoj odabir. Kad su gotovi, dva učenika zbrajaju ono što je zabilježeno u svakom stupcu i upisuju zbroj.

Učenici raspravljaju o rezultatima

Rezultat se teško može pretpostaviti. Zanimljivo je vidjeti kako mnoge djevojčice i dječaci žele objediniti sve tri opcije, te kako se mnogi odlučuju za dvije i to koje.

“Partner+zanimanje”: Tradicionalni muški model “hranitelj+kućanica”. Učenici bi trebali biti svjesni implikacija ako oba partnera odaberu isto – to je model „dvostruki prihod, bez djece“).

“Zanimanje+djeca”: nije čest odabir, jer pretpostavlja samohrano roditeljstvo, premda je učenicima poznato da u velikom broju obitelji postoji samo jedan roditelj – ne zbog vlastitog odabira, već kao posljedica razvoda ili smrti.

“Partner+djeca”: tradicionalni ženski model, ako traje čitav život. Mnoge mlade majke, a u manjoj mjeri i mladi očevi, prihvaćaju ovu opciju na neko vrijeme kako bi mogli brinuti o svojoj djeci dok su jako mala. Podrazumijeva se da će se vratiti svom poslu čim je to moguće.

“Zanimanje+partner+djeca”: učenici shvaćaju da je ova opcija izazov. Postoji li razlika u odabiru između spolova? Vjerojatno će ovu opciju prihvatiti više mladih žena nego muškaraca. Ako je to točno, koji su tome razlozi?

Nastavnik ne treba poticati učenike, ako nisu voljni govoriti o razlozima svog odabira. Međutim, nastavnik može naglasiti da je ovo primjer kako pojedinačni izbor može utjecati na društvo u cjelini: ako mnogi odluče ne imati djece, natalitet pada. Ne treba vršiti nikakav moralni pritisak, no učenicima treba približiti dugoročne posljedice njihova pojedinačnog odabira (vidi „Proširenje teme“ u nastavku).

Imajući na umu mogućnost ovakvih razmišljanja, nastavnik očekuje rezultate i potom odgovara – ako je potrebno improvizira. Prethodni osvrt, kao što smo već napomenuli, pomaže; isto tako pomaže i ocjena stanja koja slijedi nakon sljedeće lekcije s ciljem razvijanja sposobnosti i shvaćanja biti improvizacije.

Proširenje teme

Problem opadanja nataliteta i starenje, odnosno smanjivanje broja stanovnika pogađa mnoge industrijske i razvijene zemlje svijeta, uključujući Kinu, Njemačku i Italiju. Javlja se ozbiljni problemi u gospodarsvima i mirovinskim sustavima tih zemalja. Na osnovu statističkih podataka, učenici istražuju situaciju u svojoj zemlji. Mogu analizirati i donositi sudove o mogućim rješenjima.